

YDS / E-YDS / YÖKDİL ZAMAN SORULARI VE ÇÖZÜMLERİ

**Mehtap Bademcioğlu
Cüneyt Bademcioğlu**

www.bademci.com

YDS / E-YDS / YÖKDİL

ZAMAN SORULARI 1 - 4

1. Of course nobody knows what the outcome of the election ---- but at the moment Malcolm ---- as the most likely candidate.

- A) would have been / is being regarded
- B) is / has been regarded
- C) was / would be regarded
- D) will be / is regarded
- E) has been / has been regarded

2. When that happened, their hopes ---- because the army ---- its most trusted leader.

- A) wane / would lose
- B) are waning / loses
- C) waned / had lost
- D) were waning / had been losing
- E) had waned / lost

3. Some of the members of the Board of Directors ---- the advantages and the disadvantages of the takeover when the rest ---- them an hour or so later.

- A) will discuss / would rejoin
- B) have discussed / am rejoining
- C) are discussing / will rejoin
- D) were discussing / rejoined
- E) would discuss / had rejoined

4. We still ---- that any change in the law along these lines ---- to our advantage.

- A) had believed / will have been
- B) believed / had been
- C) would believe / would be
- D) have believed / would be
- E) believe / will be

YDS / E-YDS / YÖKDİL

ZAMAN SORULARI 1 - 4

CEVAP ANAHTARI VE ÇÖZÜMLER

CEVAP ANAHTARI

SORU NUMARASI	DOĞRU CEVAP
1	D
2	C
3	D
4	E

Soru 1.

Of course nobody knows what the outcome of the election ---- but at the moment Malcolm ---- as the most likely candidate.

- A) would have been / is being regarded
- B) is / has been regarded
- C) was / would be regarded
- D) will be / is regarded
- E) has been / has been regarded

Doğru cevap: D

Kolay çözüm: Soruda iki önemli ipucu var: knows, at the moment. İkinci ipucu eşittir now. Bu nedenle A seçeneğindeki is being regarded ilk bakışta insana şirin görünüyor. Fakat burada ciddi bir hata var (bkz. aşağıda A - is being regarded açıklaması). Aslında A'yi birinci kısımdaki would have been model fiilinden kolayca eleyebilirsiniz. Ancak bunu will be olarak verebilirlerdi. İşte bu yüzden şimdiki zamanın (is being regarded) hatasını anlamalıyız. A'ya benzer şekilde C seçeneği de would içeriyor ve kaybediyor.

B ve E regard (değerlendirmek) fiilini present perfect çekimde vermiş. Duygu fiili olduğu için regard buna itiraz eder. E seçeneğinin birinci kısmında başka bir hata daha var. Be fiili present perfect çekim alacaksa, cümlede toplam süre olmasını ister. (Bkz. aşağıda E'nin açıklaması). Geriye bir tek D kalmıştır. Seçenek hem kendi içinde uyumlu hem de cümledeki olayların sırasını bozmuyor.

A: would have been / is being regarded

Seçeneğin birinci kısmında “would have been” var. Hatırlayacağınız; bu model fiili sadece birkaç özel cümle yapısında kullanabiliyoruz. En çok da 3. tip if’li cümlelerde. Biraz sabır olursanız, size önce geçmişte yaşanmış ve bitmiş bir gerçek olaydan söz edeceğiz. Daha sonra da bu olayı kurgulayacağız. Çünkü if’li cümleler en iyi böyle öğrenilir.

The sea bus service was cancelled, so I didn’t arrive in Bandırma early.

Örneğten, deniz otobüsü seferinin iptal edildiğini ve konuşmacının Bandırma’ya geç bir saatte vardığını anlıyoruz. Bu durumu önce kendi dilimizde kurgulayalım.

Eğer deniz otobüsü seferi iptal edilmeseysi, Bandırma’ya daha erken varırdım/varacaktım.

Gerçek olmayan bir şeyi sanki gerçekmiş gibi göstermeye çalışırsak, onu kurguluyoruz demektir. Bu iş için bazı bağlaçlardan (if, otherwise, supposing that vb.) yararlanırız. Wish fiili ya da would, could, might gibi model fiillerin kapısını da çalabiliriz. Şimdi kurusıkı teoriyi bir kenara bırakıp gerçek bir eylemden kurguya nasıl dönüş yaparız, onu gösterelim.

Gerçek: The sea bus service was cancelled.

Kurgu: If the sea bus service hadn’t been cancelled... (şart yakası)

Gerçek: I didn’t arrive in Bandırma early.

Kurgu: I would have arrived in Bandırma earlier. (sonuç yakası)

Gerçekten kurguya nasıl ulaştık?

1. Kurgu için önce bir derece geçmişe gideriz. Sonra da cumlenin yönünü değiştiririz. Yani yüklemi olumlu ise olumsuz, olumsuz ise olumlu yaparız.

Çocuğum yok. → Keşke olsaydı.

I don’t have a child. → I wish I had.

O halde deniz otobüsü seferinin iptal edildiğini anlatan cümleyi kurgulamak için önce simple past - past perfect dönüşümü yapmalıyız.

Gerçek: The sea bus service was cancelled.

Dönüşüm: was cancelled → had been cancelled

Kurguda ilk adım: the sea bus service had been cancelled

2. Ortaya çıkan cümle bu haliyle gerçek gibi görünüyor. Başına if ekleyelim ve şart yakasında kurguyu tamamlayalım.

If the sea bus service had been cancelled,

3. Bir dakika! Hâlâ bir eksiklik var. Yüklemiñ yönünü değiştirmedik. Gerçek durumda sefer iptal edilmişti. Kurgu, "Eğer sefer iptal edilmeseydi..." şeklinde olmalıydı. Bunu yapmazsa kurguyu tamamlayamayız.

If the sea bus service hadn't been cancelled,

4. Şimdi sonuç cümlesine geçelim. Bağlacı (if), birleşik cümlenin şart yakasında zaten kullanmıştık. Sonucu anlatırken bir daha kullanamayız. Sonuç cümlesinde kurgu yapabilmek için başka bir yol denemeliyiz. Would işimizi pekâlâ görür. Ancak olay geçmişte kaldığı için bu model fiile perfect kök eklemeliyiz (have V₃).

I would have arrived in Bandırma earlier.

İşlem tamamdır. Son kez **şart + sonuç** yakalarını bir arada görelim ve yolumuza devam edelim.

If the sea bus service hadn't been cancelled, I would have arrived in Bandırma earlier.

Artık A seçeneğinin ikinci kısmına (is being regarded) geçebiliriz. Regard bir duyu-duygu fiilidir. Continuous tense'lerden pek faz etmez. Bu da A seçeneğinin ikinci kez hatalı olduğunu gösteriyor.

regard / consider / recognise as (olarak kabul etmek/görmek/tanımak)

I regard Ali as my brother. (Ali'yi kardeşim olarak kabul ediyorum/görüyorum.)

Bir kişi hakkında çok olumlu düşünceleriniz var. İçinizden onu kardeş kabul etmek(geometry) geçiriyor. Önce zihninizde bir değerlendirme yaparsınız. Bu kişi sizin

kriterlerinizi karşılıyorsa, geçmişte yaptığınız sınavları birer birer geçmişse, işlem tamamdır. Değerlendirmeniz biter ve artık onu kardeşiniz olarak ilan edersiniz. Ve regard fiili ile siz, bu sürecin sonundavardığınız kararı anlatırsınız. Yani kabul etme süreci tamamlanmış ve o kişinin artık zihninizdeki yeri kardeşinizle eşdeğer hale gelmiştir. O halde, şu an devam etmekte olan bir eylem değildir sözünü ettığınız şey. Tam aksine, bir fiilden (regard) yararlanarak zihninizde olgunlaşmış ve artık oraya yerleşmiş bir yargıdan bahsediyorsunuzdur.

Regard fiili işte bu yüzden continuous tense'lerden hoşlanmaz. Dahası toplam süre yoksa perfect tense'lerden de uzak durur. Bilirsiniz; bu hoşnutsuzluk hali duyu-duygu anlatan fiillerin neredeyse hepsinde vardır. Fırsat bu fırsat, biz, continuous ve perfect tense'lerden pek hoşlanmayan belli başlı duyu-duygu fiillerini hatırlayalım.

TABLO 1: İNGİLİZCEDE DUYU-DUYGU ANLATAN TEMEL FİİLLERDEN* BAZILARI

believe	hear	prefer
belong	hope	smell
doubt	know	taste
enjoy	like	think
expect	love	understand
hate	own	wish

* Bu fiillerden biraz daha fazlasını dosyanın sonunda yer alan Tablo 1'de bulabilirsiniz.

Önemli bir ek açıklama: İncelemekte olduğumuz sorunun doğru cevabı D seçeneği idi (will be / is regarded). Bu seçeneğin birinci kısmında verilen will be fiilini alsak? A seçeneğinin birinci kısmındaki fiil (would have been) ile değiştirsek ama ikinci kısma dokunmasak? Acaba olur mu?

will be / is being regarded

Lütfen biraz aşağıya bakın. Soruda at the moment (now) zaman zarfi var, değil mi? Bu zarf ilk bakışta şimdiki zamanı akla getirmez mi? O halde A seçeneğine doğru cevap demek işten bile değil! Oysa regard fiilinin continuous çekime kapalı olduğunu daha az önce açıklamıştık. YDS/YÖKDİL sınavlarında işte böyle tuzaklar hazırlıyorlar.

Of course nobody knows what the outcome of the election will be but at the moment Malcolm **is being regarded** as the most likely candidate.

B: is / has been regarded

İş yardımcısı sorunun birinci boşluğunu hiç sorunsuz doldurabilir.

Nobody knows what the outcome (sonuç) of the elections (seçimler) is...

İşi bozan regard olur. Çünkü regard B seçeneğinin ikinci kısmındaki present perfect çekimden hoşlanmayacaktır. Duyu-duyu anlatan fiiller, ancak cümlede toplam bir süre varsa present perfect tense'e yakın dururlar.

I have loved you since the first day I met you.
Seni ilk gördüğüm günden beri seviyorum.

I have known the upstairs neighbour for 10 years.
Üst kattaki komşuyu 10 yıldır tanıyorum.

Bu doğru örneklerden sonra bir de yanlışları görelim ve biraz bunun üzerinde duralım. Present perfect tense, bir eylemin görece yakın bir zamanda bittiğini ancak etkisinin devam ettiğini anlatır.

I have eaten the whole cake.
Bütün keki yedim.

Şu an kekten geriye bir şey kalmadığı için yeme işi mecburen ☺ bitti. Kek midemde. Bu işin bende bıraktığı etki: Şu an tokum. Eğer örnek cümlede kekin başına ne geldiği ve überimde bıraktığı etkinin ne olduğu konusunda anlaştıysak, present perfect tense'i ve görevlerini hatırlıyoruz demektir. Bu, iyi haber. Biz şimdi bundan sonrasında bakalım. Mademki bu tense, bir eylemin artık devam etmediğini, sona erdiğini anlatıyor, o halde aşağıdaki cümle ne demeye çalışıyor?

I have loved you.

Acaba konuşmacı, "Seni sevme işi bitti. Artık başka 'ufuklara' yelken açacağım" mı demek istiyor? Biz, örneğin dersi anlatma tarzından, esprilerinden vs. hoşlandığımız bir hoca için "Ben bu hocayı sevdim" deriz. Hele bir de not konusunda cömertse, ona karşı duydugumuz sevgi daha da büyür! Fakat bu sevginin İngilizce karşılığı asla "I've liked/I've loved this teacher" olmaz, olamaz. Çünkü bir İngiliz için hoşlanma, sevme bir duygudur. Belli nedenlerden ötürü zihnimizde oluşur ve oluştugu yerde kalır. Koşullar değişmedikçe o da değişmez. Öylece kalır. Bitmez, sona ermez. Hâlbuki bütünüyle ve afiyetle lüpledigimiz kek artık yerinde yoktur. Çünkü eylem sona ermiştir. Kek yemek eylemi bir duyu-duyu değil ki yerinde kalsın, bitmesin.

Kıssadan hisse: İngilizceden Türkçeye çevirdiğiniz bir çümlenin yapısı ve taşıdığı anlam doğru olabilir. Ancak bu durum, çevirisini yaptığınız İngilizce çümlenin doğru olduğunu garanti etmez. Yani siz, kuruluşundaki hatayı fark etmediğiniz bir İngilizce cümleyi kendi dilinize düzgün bir şekilde aktarmışsınızuzdur. Yaptığınız çeviri size haliyle doğru görünür. Ne var ki, doğru olan Türkçe karşılıktır; o çümlenin İngilizce aslı değildir. Bu hataya, özellikle tense'lerin çevirisinde çok sık düşülür. Belki bütün hataları burada özetleyemeyiz. Fakat en azından sizi duyu-duyu fiilleri konusunda uyarabiliyoruz.

- 1) Duyu-duyu anlatan fiilleri kullanırken basit tense'lere yakın durunuz (simple present, simple past).
- 2) Üç gündür, beş haftadır gibi toplam bir süre görürseniz, iş değişir. Artık 1'inci maddedeki kuralı bozup present perfect tense'e yanaşabilirsiniz. Sorun çıkmaz. (I have considered this issue for some time.)
- 3) "Mehmet'i tanıyorum" cümlesinin İngilizcesi "I am knowing Mehmet" değildir. "Mehmet'i üç yıldır tanıyorum" cümlesinin İngilizcesi "I am knowing Mehmet for three years" hiç değildir! Cümleleri olduğu gibi çevirmek yerine İngiliz'in mantığını anlamak daha kolay ve daha sağlam bir yöntemdir.

Doğru karşılıklar: "I know Mehmet." ve "I have known Mehmet for three years."

C: was / would be regarded

Would V₁'i ya (a) if'li cümlelerde ya da (b) isim/aktarım cümlelerinde kullanırız. Hatırlayınız; soru cümlesiinde zaten at the moment (= now) zarfı vardı. O halde sorunun ikinci boşluğu would model fiiline değil, simple present tense'e yakın duruyor. A seçeneğinde açıklamıştık; regard fiili şimdiki zamandan hoşlanmaz. Onun yerine simple present'i tercih eder.

(a) 2. tip if cümlesi:

If + simple past → would + V1

If the campus were closer to the centre of the city, there would be no need for us to buy a car.

Eğer kampüs şehir merkezine daha yakın olsaydı, araba almak zorunda kalmazdık.

2. tip bir şart cümlesi aslında geçmiş zamanda kalmış bir olayı değil, halen yaşanmakta olan bir durumu kurgular. Örnekte sözü edilen kampüs şehir merkezine uzaktır ve konuşmacı bu nedenle araba almak zorunda kalacaktır. (= Üniversitenin kampüsü merkeze yakın bir yerde olsa, konuşmacı araba almak zorunda kalmayacaktır.) Ama şimdilik böyle bir ihtimal söz konusu olmadığı için, konuşmacı simple past ve would V₁ kullanarak 2. tip bir şart cümlesinde kurgu yapmaktadır.

Kurgu: If the campus were closer to the centre of the city,

Gerçek durum: The campus isn't close to the centre of the city.

Kurgu: There would be no need for us to buy a car.

Gerçek durum: There is need for us to buy a car.

Not: Kurgudan gerçeğe nasıl geri döndüğümüzü merak ederseniz, A seçeneğine tekrar bakabilirsiniz. Olmadı, bize yazabilirlisiniz. (Sonraki dosyalarımızda bu konuya daha ayrıntılı değineceğiz.)

(b) İsim cümlesi (Noun clause):

Özne + fiil + that ya da who/what/whether gibi soru kelimeleriyle başlayan cümleler.

I knew that you would recover (iyileşmek) soon.

I knew: ana cümle (AC)
that you would recover soon: yan cümle (YC)

Elinizde bir noun clause var. Ana cümlesiinde de simple past çekim var. Öyleyse yan cümlede would V₁'e izin var. Şimdi would V₁ model fiile izin veren bu mekanizmanın nasıl çalıştığını görelim.

Yukarıdaki geçmiş zaman örneği biraz geri saralım ve olayın yaşandığı ana dönemim. Bir arkadaşımız ameliyat olacak. Ona moral vermek istiyoruz.

I know that you will recover soon.

Arkadaşımız ameliyat oldu ve ümit ettiğimiz gibi çabuk iyileşti. Onu ziyarete gittik ve tahminimizde haklı çıktığımızı sevinerek vurgulamak istiyoruz.

I knew that you would recover soon.

Know, bir geri gitti ve knew oldu. Will recover da aynı yolu izledi ve oldu size would recover. Aslında biz aktarım yaptık. Fakat belli bir sistematik izledik. Öyle olunca işler kolaylaştı.

Çeşitleme: Yaptığımız bütün bu açıklamalardan sonra, önemli bir noktayı daha vurgulamak zorundayız. C seçeneğinin birinci kısmında verilen was fiiliğini gören bir arkadaş, bu seçeneği hemen elemek isteyecektir. Çünkü sorunun girişî simple present çekimli (knows).

Of course nobody knows what the outcome of the election ---- but at the moment Malcolm ---- as the most likely candidate.

C) was / would be regarded

Fakat yanlış olacaktır çünkü bir isim cümlesiinde ana cümle simple present ve yan cümle simple past olabilir.

I know very well what yesterday's discussion was all about.

Dünkü tartışmanın ne hakkında olduğunu çok iyi biliyorum.

Tartışma dün yaşanmış ve bitmiş. Ama benim bu konuda sahip olduğum bilgi hâlâ yerinde duruyor.

I believe that he stole the money.
Parayı onun çalduğuna inanıyorum.

Paranın çalınması işi oldu, bitti maşallah! Ama benim, parayı onun çalduğu konusundaki inancım olduğu yerde duruyor.

Sonuç: C seçeneğinin girişînde verilen was sorunun birinci boşluğunu doldurabilir. Hiçbir sorun çıkmaz. Bu seçeneği asıl batıran, but bağlılı cümle için önerdiği would be regarded fiilidir.

E: has been / has been regarded (ikinci kısmın hatası için bkz. B.)

Bu seçeneğin birinci kısmındaki has been fiili present perfect çekimlidir. Soru cümlesiinde toplam süre verilmemiği için to be fiilinin present perfect çekim alması hatalıdır. Aynı durum ikinci kısmında verilen regard (duyu-duygusal) fiili için de geçerlidir. Cümlede toplam süre anlatan bir zaman zarfı yoksa, duyu-duygusal fiilleri present perfect tense'e kapılarını kapatırlar.

Duyu-duygusal fiillerinde olduğu gibi, hareket anlatmayan fiiller de, durduk yere present perfect tense'ye bağlanmazlar. Bu fiillere örnek: be / have / own [sahip olmak] / belong [ait olmak].)

I have been an engineer. (yanlış)

I have been an engineer for 15 years. (doğru)

The weather has been cold. (yanlış)
The weather has been cold for the past few days.
(doğru)

I have had this car. (yanlış)
I have had this car for 10 years. (doğru)

Bu tür fiiller, içinde hem simple present tense hem de toplam süre bulunan bir cümlede karşımıza çıkar mı? Çıkmasa daha iyi olur. Çünkü simple present tense toplam süre ile baş edemez. Basit bir tense olduğu için buna kapasitesi yetmez. İkisi arasında şiddetli geçimsizlik başlar.

I am an engineer for 15 years. (yanlış)
I am an engineer. (doğru)

The weather is cold for the past few days. (yanlış)
The weather is cold. (doğru)

I have this car for 10 years. (yanlış)
I have a* car. (doğru)

* "I have this car (Bu arabam var)" zorlama olmaz mı? Bir arabam varsa, "I have a car" demem daha uygun değil mi? Eğer belli bir arabanın bana ait olduğunu vurgulamak istersem, "I own this car (Bu arabanın sahibi benim)" neyime yetmiyor?

Ek açıklama: Bir an için soruda verilen at the moment zaman zarfını cümleden çıkardığımızı varsayıyalım.

Of course nobody knows what the outcome of the election ---- but Malcolm ---- as the most likely candidate.

E) has been / has been regarded

Bu durumda, kendi içinde uyumlu görünen E seçeneğini (present perfect - present perfect) doğru cevap olarak işaretlemek isten bile değil. Bir batında iki büyük hata, büyük başarı. (Bkz. B ve E seçenekleri). Bu soru gerçekten de tuzaklarla dolmuş!

D: will be / is regarded

Geriye bir tek bu ikili kaldı. Aslında bu ikili bir değil, iki kez doğru. Çünkü future ve simple present çekimler hem kendi içinde uyumlu hem de cümledeki olayların sırasını kesinlikle bozmuyor. Ortalama bir YDS/YÖKDİL adayı bunu fark eder ve bu soruya kaçırma. Ancak yukarıda anlatılan incelikleri de bilse, bilmiyorsa öğrense, daha iyi olmaz mı? Çünkü bu soruda elden kaçan bir aday, bir başka soruda mutlaka paçاسını kaptırır.

Soru 2.

When that happened, their hopes ---- because the army ---- its most trusted leader.

- A) wane / would lose
- B) are waning / loses
- C) waned / had lost
- D) were waning / had been losing
- E) had waned / lost

Doğru cevap: C (wane: tükenmek, yitip gitmek; trusted: güvenilir)

Kolay çözüm: When + simple past'ı kim görse, birleşik cümlenin diğer yakasına da şöyle olmuşundan bir past ister. C'nin girişinde simple türünden bir tane var. Fakat diğer seçeneklerde de benzerleri var. Bu, önemli çünkü when + simple past kalender meşreptir. "Ana cümle tense'i past olsun da ne olursa olsun" der. Pek öyle güzel-çirkin aramaz. Yani sorunun birinci boşluğunu sadece C doldurur, diyemeyiz. D (past continuous) ve E'nin (past perfect) birinci kısımlarını irdelemek zorundayız.

D seçeneği, sorunun birinci boşluğu için past continuous önermiş. Hiçbir sorun yok. Fakat hızını alamamış ve ikinci boşluk için de çok cazibeli başka bir teklifte bulunmuş: past perfect continuous tense. Açığası bu seçenek insanı biraz çekiyor. Mesela şu ki, lose (kaybetmek) bir anda olur biter. Süreç kapsamaz. Örneğin, "3 gündür kitabı kaybediyorum" demezsiniz. Bir ordu, en çok güvendiği komutanı muhalemen muharebe esnasında kaybetmiş. O halde lose fiili niye devamlılık göstersin ve niye continuous çekim alsın?

E seçeneğiyle ilgili son kararımızı söylemeden önce az bir şey fikir yürütmemiz gerekiyor. Soruya göre olayların sırası şöyle olmalı: 1) Ordu komutanını kaybetmiş. Bu sebep, çünkü soru komutanın kaybını because bağlacı ile anlatmış. 2) Akabinde askerlerin ümidi tükenmiş, bu da sonuç. Düşünunce mantıklı görünüyor. Fakat E sıralamayı böyle vermıyor. Bu seçeneğe göre, önce past perfect tense'te ümitler tükenmiş (had waned). Ardından simple past tense'te komutan ölmüş (lost). Bu iş yaş. Çünkü kronoloji yani olayların sırası karışmış. Because sebep anlatır ve ilk yapılan eyleme işaret eder. Sıranın değişmesi gerek. O da bizi tekrar C'ye götürür. Artık seçenekleri tek tek inceleyebiliriz.

A: wane / would lose

When + happened karpuz gibi sorunun girişinde dururken kimse simple present çekimli wane'in yüzüne bakmaz. A'nın işi bitmiştir. Biz, sadece bazı yapıları vs. hatırlamak için ikinci kısımdaki would V₁'den kısaca söz edelim. Onu en çok 2. tip if'li cümlede görürüz. İsim cümlesi de bu sıkıntılı model fiili reddetmez. İki örnek verip hem conditional hem de noun clause'a bir cila çekelim. Şimdilik yeter.

Conditional:

I'm sorry but I have no time. If I had time, I would willingly (seve seve, isteyerek) accept your invitation (davet).

2. tip şartlı cümleyi henüz yaşamakta olan bir zaman dilimiyle ilgili kurgu yaparken kullanırız. Örneğe göre, kişinin vakti olsa, bu davete gidebilmesi mümkündür. Ancak vakitsizlik nedeniyle gidebileceğini sanmadığı için -biraz da nezaket gereği- kurgu yapıyor.

Eğer vaktim olsaydı, davetinize memnuniyetle gelmek isterdim. (Ama maalesef gelemeyeceğim.)

Noun clause:

Bir akrabanız emektar külüstürüyle (heap of junk) memleketine gidecek. Gidiş 500, dönüş 500 km. Yakın akrabaları olarak onu önceden uyarıyorsunuz.

You're going to drive a long way to your hometown, about 500 kilometres each way. We **fear that*** you will have an accident with that heap of junk.

* Fiil + that ikilisi, isim cümlesinin varlığına işaret eden habercidir (messenger).

Sözünüze dinleyen olmuyor ama korkulan oluyor ve bir kaza meydana geliyor. Şu an külüstürüyle kaza yapan akrabınızı hastanede ziyaret ediyorsunuz.

We feared that you would have an accident with that heap of junk. We frankly (açıkça) told you, didn't we?

Önceden kurduğunuz isim cümlesindeki fear artık feared oldu. Will yardımcı da boş durmadı, o da bir derece geri gitti (would). Yani bir bakıma kazadan önce kendi ağızımızdan çıkan sözleri kazadan sonra biraz değiştirerek yine kendimiz aktardık. Bu kadar. Biz buna noun clause diyoruz. Yeri geldikçe bu konuya yine degeineceğiz.

Not: Noun clause ya da reported speech cümlelerde zamanların nasıl değiştiğini görmek isterseniz, dosya sonunda verdığımız Tablo 2'ye bakınız.

Noun clause ya da reported speech cümlelerde zamanların nasıl değiştiğini görmek isterseniz misiniz? Cevabınız olumluysa, **B: are waning / loses**

Soru cümlesindeki when + happened ikilisi, bu seçenekin teklifini kabul etmez. Herhalde burada hepimiz hemfikiriz. Biz başka bir şeyi konuşalım. Mesela when'i izleyen simple past'ı simple present yapsak. Hatta sırf şelik olsun diye şimdiki zaman (are waning) yerine gelecek zaman (will wane) çekim tercih etsek. Acaba bu durumda because açısından simple present çekimli loses fiili sorun çıkartır mı? Aşağıya bakarsak, çıkartır gibi görünüyor.

When that **happens**, their hopes **will wane** because the army **loses** its most trusted leader.

Kolay çözüm'de lose fiili bir anda gerçekleşir, demiştiğ. Ordunun komutanı geniş zamanda nasıl ölmüş? Acaba ölüp ölüp mü dirilmiş? Yoksa ruhunu, keyfini çıkarta çıkarta mı teslim etmiş? Madem bu iş böylesine keyifliydi de, bizim neden haberimiz olmadı? Evet, her canlı ölümü tadacaktır. Ama bize böyle simple present tense'te ölüm nasip etme, bir anda al emanetini Yarabbi.

C: waned / had lost

Bilmeyenimiz yoktur; because ile kurulan bir birleşik cümle sebep-sonuç ilişkisinden söz eder. Fakat iş, ana cümle ve yan cümlede iki tense'i sıralamaya geldi mi, arabanın motoru teklemeye başlar. İyi bir tamirciye akıl danışmak gereklidir. Bir deneyelim. Belki biz bir fikir verebiliriz.

Because, biri simple past biri past perfect iki eylemden daha önce gerçekleşeni tercih eder. Çünkü sebep anlatacaktır, sonuç değil.

İkinci/Sonraki iş (sonuç) → because + birinci/önceki iş (sebep).

O halde aşağıdaki a) formülüne izin var:

a) **V₂ → because + had V₃**.

Fakat b) formülüne izin yok:

b) **had V₃ → because + V₂**.

a) I was late for work because I had missed (kaçırmak) the service bus. (doğru)

b) I had been late for work because I missed the service bus. (yanlış)

Açıklama: Her çalışanın başına gelebilir. Servis kaçar, işe geç kalırız. a) cümlesi tam olarak bunu anlatıyor. Kişi önce servisi kaçırmış (past perfect /

sebep), daha sonra işe geç kalmış (simple past / sonuç). Eylemlerin sırası ve buna bağlı olarak kullanılan tense'lerde hiçbir hata yok. Fakat ne olmuş, nasıl olmuşsa, b) cümlesinde kişi önce işe geç kalmış (past perfect), daha sonra servisi kaçırmış (simple past). Sanki biraz keçileri kaçırmış. Eylemlerin sırası ve buna bağlı olarak kullanılan tense'lerden biri (past perfect olan) kesin yanlış.

Peki, C seçeneği a örneğine mi yoksa b) örneğine mi benziyor? Kolayı var. C'deki iki fiili sırasıyla sorunun boşluklarına yerlestirelim ve durumu bizzat görelim.

When that happened, their hopes **waned** because the army **had lost** its most trusted leader.

Sebep anlatan yakada ilk/önceki iş gerçekleşmiş (had lost). Bunu sonuç anlatan ana cümlede ikinci/sonraki iş takip etmiş (waned).

V₂ + because + had V₃

Hiçbir sorun yok. Bunun tersi olsaydı sorun çıkardı:

had V₃ + because + V₂

...their hopes **had waned** because the army **lost** its most trusted leader.

Bu tense korelasyonu (uyumu) bizi suya (E seçeneğine) götürür ancak susuz geri getirir.

D: were waning / had been losing

Past continuous tense tek başına dolaşmaktan hoşlanmaz. Yanında, yakınında illa kafa dengi bir bağlaç olsun ister (when, while, as).

When the rescue (kurtarma) team found the lost person, he was taking a nap (şekerleme yapmak) under a tree.

While I was sleeping, a thief (hırsız) broke into my house. Thank God (Şükür ki), I wasn't awakened (uyanmak) by the noise.

As I was trying to write a mail on my desktop, power (elektrik) was cut off.

Soru cümlesinde when + happened vardı. O halde D seçeneğinin birinci kısmındaki were waning neden olmasın? İşi bozan ikinci kısmındaki past perfect continuous tense. Bu sıkıntılı tense'i toplam süre varsa tercih etmek akıllıca olur.

When the hurricane (kasırga) broke out, the casualties (kazazede) had been sailing for ten days. When, finally, the Nazis surrendered (teslim olmak), the II World War had been **going on** (devam etmek) for six full years.

We were both tired because we had been pondering (uzun uzun düşünmek) how to solve the problem for hours.

Bizim sorumuzda bir komutan vardı. Adamcağız sadece C seçeneğinde huzurla ruhunu teslim edebilmiş idi. Diğer seçeneklerde ise ölmeye çalışıyor ama bir türlü ölemiyordu. Maalesef kendisini D seçeneğinde de acılı ve istıraklı bir ölüm bekliyor. Past perfect continuous tense'te ölmesi hiç kolay olmayacak.

When that happened, their hopes **were waning** because the army **had been losing** its most trusted leader.

Not: Lose fiilinin continuous tense'lerle neden geçinemediğini hatırlamak isterseniz, bkz. **Kolay çözüm.**

E: had waned / lost

Bakınız C seçeneği demeyeceğiz çünkü nasıllı olsa bakmıyorsunuz. Hatayı başka bir yoldan giderek göstermeye çalışacağız. Past perfect tense, simple past tense olmadan kendi başına bir anlam taşımaz.

Yesterday I felt tired and dull (isteksiz/canı bir şey yapmak istemeyen) because I hadn't had enough sleep the night before.

İsteksizlik/halsizlik dün yaşanmıştır (simple past tense). Buna neden olan uykusuzluk hali ise dünden de önce meydana gelmiştir (past perfect tense). Bu durumda past perfect tense'in kullanımı hem haklı hem de zorunludur!

Önemli not: Sahip olduğu bu özellik nedeniyle past perfect tense, arada simple past bir köprü olmadıkça, kendisi gibi bir past perfect tense'e dahil bağlanamaz (yani iki cambaz bir ipte oynamaz).

Soru 3.

**Some of the members of the Board of Directors
---- the advantages and the disadvantages of the
takeover when the rest ---- them an hour or so
later.**

- A) will discuss / would rejoin
- B) have discussed / am rejoining
- C) are discussing / will rejoin
- D) were discussing / rejoined
- E) would discuss / had rejoined

Doğru cevap: D (board of directors: yönetim kurulu; takeover: [bir şirketin] devralınması)

Kolay çözüm: Bu, bir kurtarma sorusu. Kolları sıvayıp YDS/YÖKDİL hazırlığına giren ve biraz palazlanan ortalama bir aday bu soruyu kaçırmaz. Aslında bizim derdimiz bu kolay soruda doğru cevabın neden doğru olduğunu anlatmak değil. Biz, fırattan istifade zaman bağlaçlarınınbabası when'i ve tense korelasyon mantığını anlatmak istiyoruz. Çünkü bu bilgiye sahip bir adayın eli kolay kolay bükülmmez. Başlayalım.

When ortada. O halde ana cümle solda. Sağ tarafta ise when'in bağlılığı yan cümle var. B, birinci boşluk için present perfect önermiş. Eğer iki cümleyi when bağlıyorsa, ana cümle yakasında bu tense'in yeri olamaz. Çünkü present perfect saatten, tarihten, zamandan pek hiz etmez. When bağlısının ise varlık sebebi bir eylemin zamanını açıkça göstermektir. Uzatmayalım; bunlar geçinemezler. Cikinci boşluk (yan cümle) için future önermiş. When bir tür şart anlatır. Future tense'lerin ise böyle bir derdi hiç yoktur. Future tense'ler hayal satmakla uğraşırlar. Yani yan cümlede when+future varsa, orada hiz çıkar. Doğrusu when+simple present olmalıdır.

You may speak only when you are spoken to.
Ancak seninle konuşduğum zaman (sen de) konuşabilirsinsin. (Açık şart.)

We shall sit down at the table when the guests arrive.

Masaya, misafirler geldiğinde oturacağız. (Bir annenin, çocuklarına masadaki yemeklere el súrmemeleri konusunda yaptığı nezaketli uyarı.)

E, kendisine yanlış soru seçmiş. Bu haliyle olsa olsa mixed type (3'e 2) if'li cümleyi sınayan bir soruda karşımıza çıkabilir. Hadi kardeşim başka kapıya.

If you had listened to your doctor, you wouldn't be confined (bağlı, sınırlı) to your bed now.

Elimizde sadece D kaldı. Koyun işaretti, gitsin. Birçögünuzun bu soruyu kaçırımayacağından zaten emindik. Fakat diğer seçeneklerin neden yanlış olduğunu anlamamızı da rica etsek, acaba bize kızar misiniz? ☺ Ya da "Başka bir sınavda E seçenekini discussed / had rejoined şeklinde verirlerse, B planınız hazır mı?" diye sorsak. Acaba gereksiz vesveselere kapıldığımızı düşünür müsünüz? ☺

Giriş açıklaması: YDS/YÖKDİL'e giren binlerce adayın duygularına tercüman olsun diye, bir şarkısı besteledik. İsmi "When, When, When!" (Bu sınav işi ne zaman olacak anlamında!). Ancak parçağa geçmeden önce bir taksim yapacağız. Lütfen biraz sabır.

When zaman bağlacı içeren bir birleşik cümlede, birinci derece **ZAMAN UYUMU** aranır. Birinci derece zaman uyumunda, present tense'ler present ve future tense'lerle, past tense'ler ise içinde past ifadesi geçen tense'lerle birlikte bulunurlar. Bu kuralın iki istisnası vardır: when'li yan cümle future tense'lere, ana cümle ise present perfect ya da present perfect continuous tense'lere kapalıdır. Gözünüzün önünde tam canlanmıyorsa, bakınız bu dosyanın sonundaki when bağlacı için hazırladığımız 3 numaralı zaman uyumu tabloları.

Şimdi yasaklı zamanlardan present perfect ile başlayalım. Fakat yasağın sadece ana cümle için geçerli olduğunu aklimızdan çıkarmayalım.

When this morning's algebra class concludes (yan cümle), our teacher **has given** us a test (ana cümle).

Bunu söyleyen belli ki bir öğrenci. "Sabahki cebir dersi bittiği zaman, ..." diyerek söyleşen ama geçmişe değil, geleceğe işaret ediyor. Çünkü concludes fiili dersin henüz bitmediğini net olarak gösteriyor. Aslında bu öğrenci -belki de farkında olmadan- bir şartın varlığından söz ediyor. Şöyle anatalım: Sabahki cebir dersi bittiği zaman, hoca sınav yapacak. Sınavın yapılması hangi şartla bağlı? Sabahki cebir dersinin bitmesi şartına bağlı. İşte bu şart koşma işini simple present tense çok güzel halledebilir. Örnek cümlemizde sözü edilen cebir dersi henüz bitmiş değildir. Hatta belki henüz başlamış dahi değildir. Biz, bu dersin sabah başlayıp saat 12'de biteceğini varsayıyalım. Daha sonra da şöyle bir eşitlik kuralım.

"When this morning's algebra class concludes," =
"At 12 o'clock."

Bu eşitliği kurmak en doğal hakkımız çünkü when'li cümle dersin biteceği zamana işaret ediyor. Zaten bağlacın kapısını bunun için çaldık. Yani ister "Cebir dersi bittiği zaman" deriz, ister "Saat 12'de" diyerek eylemin tam vaktini veririz. Şimdi biz, bu eşitlige göre kurduğumuz yeni cümleyi aşağıya alıp inceleyelim.

At 12 o'clock, our teacher **has given** us a test.

Present perfect tense, zamandan/saatten muaf değil miydi? Bu tense'i kesin saat ve tarihe işaret eden zaman zarflarıyla kullanabiliyor muyduk? İşte bütün mesele bu! Zaman bağlı bir yan cümle, ana cümledeki eylemin saatini/tarihini verir. O halde, ana cümlemizde yanlış kullanılan has given eylemi, yerini future tense'e bırakmalı.

When this morning's algebra class concludes, our teacher **will give** us a test. (Şimdi oldu!)

Eğer uyanıklığa kaçar ve has given fiilinden ötürü hata içeren cümlede concludes fiiliinin son harfini "d" yaparsanız, ne değişir? Bir bakalım.

When this morning's algebra class **concluded**, our teacher **has given** us a test.

Bu yeni bir durum. Concluded cebir dersinin bittiğini net olarak gösteriyor. Biz yine bu dersin saat 12'de bittiğini varsayıyalım ve yine yukarıdakine benzer bir eşitlik kuralım.

"When this morning's algebra class concluded," =
"At 12 o'clock."

Şimdi bu eşitlige göre kurduğumuz yeni cümleyi aşağıya alıp inceleyelim.

At 12 o'clock, our teacher **has given** us a test.

Hani present perfect tense ile kesin bir tarih/saat veremezdik? Hani bu tense, bir olayın tamamlanmasından çok onun şu an yarattığı etki ve sonuçtan söz ederdi? Şu kör olasıca present perfect tense dosyasını kapatmak istiyorsak, buradaki mantığı mutlaka anlamalıyız. İnanın, bu çabanın ödülu de büyük olur. Başarabilsek eğer, diğer bütün zaman bağlaçları (after, before, by the time, as soon as, no sooner...than, just as, until vs.) when'i tipiş tipiş izleyecektir. Yani işin devamı çorap söküğü gibi gelecektir. Çünkü zaman bağlaçlarının babası WHEN'dir. Onun dosyası kapandığında diğer zaman bağlayıcı dosyalarının açık kalması mümkün değildir.

İnşallah bu konuda elimizden geleni yapacağız. Şimdi son darbeyi vuralım ve ana cümleyi concluded fiiline uygun hale getirelim.

When this morning's algebra class concluded, our teacher **gave** us a test.

Bu noktada açıklamalara bir ara verip incelemekte olduğumuz 3'üncü sorunun B seçenekini aklimızdayken eleyelim. Sorumuzda when ortada idi. O halde B'nin ilk kısmındaki have discussed ana cümle için teklif edilmiş oluyor. Yani olmuyor!

Some of the members of the Board of Directors ---- the advantages and the disadvantages of the takeover when the rest ---- them **an hour or so** (yaklaşık bir saat) later.

B) **have discussed** / am rejoining

Şimdi present perfect tense'ten biraz uzaklaşalım. Zaman bağlı yan cümlede future tense'in durumuna geçelim.

I won't give you your present until the results of the exam will be announced (**x**).

I won't give you your present: ana cümle until the results of the exam will be announced: yan cümle

Bu sözleri, bir baba ve oğlu arasında geçen bir konuşmadan almış olalım. Baba, hediyesini oğluna vermek için sınav sonuçlarının açıklanmasını şart koşuyor. Adam haklı. Biz de olsak, aynısını yapardık. Fakat biz bu şart koşma işini future tense ile halletmeye çalışmazdık. Çünkü future tense şart mart koşamaz. Kapasitesi yetmez. Hatırlayın lütfen; future tense niyetlerden, dileklerden, isteklerden ve akıldan o anda geçen düşüncelerden vs. söz etmez miydi?

I hope my mother-in-law will stop meddling (karışmak) in our affairs (iş, [bir kişinin] yaptıkları, ettikleri).

I have a feeling inside which tells me that our wages (maaş) will be increased by twofold (iki kat).

Sooner or later (er ya da geç) everyone in this world will be equal (eşit).

İşte görüyorsunuz! Bu hayallerle, rüyalarla uğraşan tense mi şart koşacak? Bunu hangi kapasitesi ile yapacak? Future tense ancak şunu yapabilir: simple present'i görünce, "Ben zaten kalkacağım. Lütfen siz buyurun" der. O halde baba-oğul arasında geçen konuşmada will be announced fiili hatalı çekilmiş.

I won't give you your present until the results of the exam **will be announced**. (Doğrusu is announced olmalı.)

Konuşmacı, benzeri bir şartı if içeren bir cümlede ifade etmek istese, cümlesini şöyle kurardı.

I will give you your present if you pass your exam.

Yani if'li cümle yakasında şart anlatmak için paşa paşa simple present tense'in (pass) kapısını çalardı. Aşağıdaki future tense'i (will pass) aklından bile geçirmezdi.

I will give you your present if you **will pass** your test.

Çünkü bilirdi ki, will'ler ancak hayal anlatır, boş konuşur. Hâlbuki şart ya da zaman bağlacı taşıyan herhangi bir yan cümle, bir eylemi/durumu sanka zaten mevcutmuş, gerçekmiş gibi göstermek zorundadır. Onun altından da ancak simple present tense kalkabilir. (Bazı durumlarda present perfect de aynı işi görebilir. İleriki derslerimizde değineceğiz.) O halde özetle, "Şartlar geniş zamanın ilgi alanına girer" diyebiliriz. Yan cümledeki şartın gerçekleşmesine bağlı olarak yapılacak işler ise, ana cümlede gelecek zamanda karımıza çıkarlar. Aşağıda her iki duruma da uyan güzel bir örnek bulacaksınız.

Hele bu konu bir bitsin (şart), sınavı ondan sonra yapacağım (niyet, sonuç).

Once the unit is completed, I will give the exam.

Aşağıdaki formülü aklınıza kazıyınız!

Present perfect tense (ana cümlede yasaklı) **when future tense** (yan cümlede yasaklı).

İstersek yan cümleyi başa alabiliriz fakat değişen bir şey olmaz.

When **future tense** (yan cümlede yasaklı), **present perfect tense** (ana cümlede yasaklı).

Bu durumda C seçeneğinin hatası da ortaya çıkmış oldu.

Some of the members of the Board of Directors ---- the advantages and the disadvantages of the takeover when the rest ---- them an hour or so later.

C) are discussing / **will rejoin**

Şimdi kısaca elimizde kalanlara bakalım ve sorunun açıklamasını tamamlayalım.

A: will discuss / would rejoin

Ana cümlede future tense hiçbir sıkıntı çıkarmaz. Ancak when içeren bir birleşik cümlenin hiçbir yakasında would kipine yer yoktur. Would en çok şart, az bir şey de isim cümlelerinin ilgi alanına girer. Bkz. 1/A, 1/C ve 2/A.

E: would discuss / had rejoined

Would V₁ model fiilin 2. tip if'li cümlelerde ya da bir isim cümlesiinde kullanılabileceğini daha önce söylemişik. (Bkz. 1/A, 1/C ve 2/A). Bir an için E'nin birinci kısmını discussed olarak değiştirdiğimizi düşünelim. Bu takdirde sanki iki tense aralarında anlaşabilecekmiş gibi duruyor.

Some of the members of the Board of Directors **discussed** the advantages and the disadvantages of the takeover when the rest **had rejoined** (?) them an hour or so later.

Fakat o da ne! Cümelenin sonunda an hour or so later zaman zarfı var. Bu zarfa göre, rejoin işi discuss eyleminden yaklaşık bir saat sonra meydana gelmiş oluyor. Yani rejoin'i ikinci/sonraki iş olarak kabul etmek zorundayız. Hâlbuki biz bu fiili past perfect çekmiştik. Past perfect, ilk/önceki işi anlatır. Yine beceremedik.

Demek ki bu soru sorulduğu yıl adayları ters köşe yapmak isteseler, bunu pekâlâ başarabilirlermiş. Sadece E'nin girişini simple past olarak değiştir, ondan sonra kuşların yeme gelmesini bekle.

D: were discussing / rejoined

Bunca açıklamadan sonra D seçenekinin neden doğru cevap olduğunu anlatmamızı da ister misiniz? Sizce bu biraz fazla olmaz mı? Unutmayınız; bir multiple-choice exam'de doğrular aranmaz. Yanlışlar elenir, kalan seçenek doğru cevaptır.

Not 1: Amacınız sadece bir kısa tekrar yapmak. Örneğin past continuous tense'in hangi bağlaçlarla birlikte olmaktan hoşlandığını hatırlamak istiyorsunuz. O halde bkz. 2/D.

Not 2: When bağlacında zaman uyumunu gösteren tabloları (3A, 3B, 3C ve 3D) dosyanın sonunda bulabilirsiniz.

Soru 4.

We still ---- that any change in the law along these lines ---- to our advantage.

- A) had believed / will have been
- B) believed / had been
- C) would believe / would be
- D) have believed / is
- E) believe / will be

Doğru cevap: E (law: kanun, yasa; along these lines: bu türden, buna benzer. [Daha önce konuşulan, üzerinde durulan konulara genel olarak atıfta bulunurken kullanılır. Örnek: Sociologists address questions along these lines. = Sosyologlar bu türden meselelerle uğraşırlar.])

Kolay çözüm: Still, birinci boşlukta E'ye (believe - simple present) kucak açmış bekliyor. Future tense de ikinci boşluk için gayet uygun. Burası tamam. Şimdi diğer seçeneklere bakalım. A ve C uzak çeldirici. Sorunun gelişine uymadıkları gibi kendi içlerinde bile anlaşamıyorlar. Örneğin, A'nın tekli past perfect ve future perfect asla yan yana gelmezler. D'deki iki tense ilk bakışta sorun çıkarmaz gibi görünüyor. Fakat duyu-duyu fiili olduğu için believe, preent perfect tense'ten pek faz etmeyecektir. Still zarfını yok sayarsak*, B'nin girişi (believed) güzel. Aslında ikinci kısım da bayağı iyi. Çünkü bir isim cümlesinin ana cümle yakası simple past devamı ise past perfect çekimini alabilir.

I didn't know (that) you had arrived earlier.

We informed the other company that we had received a very favourable (olumlu, kârlı) offer (teklif).

Fakat söz konusu olan be fiili ise işler değişir. Çünkü bu fiil toplam süre ister. O da bizde yok. (Bkz. 1/E birinci kısım açıklaması.) Bu durumda B seçeneğinin ikinci kısmında verilen had been yalan olur.

He told us that he **had been** a teacher. (x)

He told us that he **had been** a teacher for 25 years. (v)

* Bunu mutlaka yapmalısınız. Yani soruyu, sanki içinde still zarfı yokmuş gibi irdelemelisiniz. Çünkü YDS/YÖKDİL bir başka soruda o zarfı vermez ve sizi kolayca silkeler.

Giriş açıklaması: Seçenekleri değerlendirmeye başlamadan önce still zarfını birlikte görebileceğimiz tense'leri bir hatırlayalım.

1. Simple present
2. Present continuous
3. Present perfect (Sadece olumsuz cümlelerde.)
4. Past perfect (Nadir, sadece olumsuz aktarım cümlelerinde.)

Şimdi de örneklerde geçelim.

1. I moved (taşınmak) to Aksaray in 2002. I still live here.
2. Bob is still waiting for the right time to **break the news** (kötü haber vermek) to his wife.
3. I haven't still completed my thesis.
Tezimi hâlâ tamamlamadım. (doğru)

I have still completed my thesis.
Tezimi hâlâ tamamladım. (yanlış)
4. He said that he hadn't still completed his thesis.
(doğru)
He said that he had still completed his thesis.
(yanlış)

Not: Gözünüzden kaçmamıştır. Aslında 4'üncü örnek, 3'üncü örneğin aktarılmış (reported speech) hali. Yani tezini hâlâ tamamlamadığını söyleyen kişinin sözlerini 3'ten aldık. Sözlerin bize ait olmadığını, bizim sadece bunları report ettiğimizi belirtebilmek için "He said that" ile kısa bir taksim yaptık. Daha sonra haven't still completed fiilini bir geri attık. Böylece hadn't still completed sonucuna ulaşıraktan tamamladık.

A: had believed / will have been

Bu ikilinin bir arada duramayacağı, şiddetli geçimsizlik nedeniyle ayrılacıkları kesin. Dahası sorunun her iki yakasında da arıza çıkartıyorlar.

We still **had believed** that any change in the law along these lines **will have been** to our advantage.

Aynı ayrı incelediğimizde, bu fiillerin başka kusurları da ortaya çıkıyor. Siz sabır gösterin, biz de tane tane açıklamaya çalışalım. Önce past perfect çekimli had believed fiili ve neden olduğu üç önemli hata.

1. Nadirdir ama past perfect + still zarfına izin verebiliriz, demişti. (Bkz. yukarıda 4 numaralı örnek.) Ancak bizim orada verdigimiz örnek olumsuzdu. Soru cümlemiz ise olumlu. Tense present perfect ya da past perfect ise, still olumlu cümle kuruluşuna itiraz eder. (Bkz. yukarıda 3 ve 4 numaralı yanlış örnekler.)

İtirazımızın haklılığını kanıtlayabilmek için bir örnek daha verelim.

Our teacher has still prepared next week's exam.

Öğretmenimiz gelecek haftaki sınavı hâlâ hazırlamış.

2. Hatayı düzeltmenin iki yolu var: a) Still'i cümleden atarız. b) Ya da still kalır ama cümleyi olumsuz yaparız. Bu sözleri aktarmak istiyorsak, yine aynı yoldan gideriz. Sadece aktarımında present perfect'i bir geri atıp past perfect çekime geçeriz.
3. Believe duyu-duyguya anlatan bir fiil. Present perfect ile işi olmaz, demiştiğim. (Bkz. Soru 1/B ikinci kısım). O halde past perfect tense'ye de itiraz etmesi beklenir. Hatırlayınız; duyu-duyguya fiillerinde, present perfect tense'i ancak bir toplam süre verilmişse düşünüebiliyoruz. O da çok nadirdi.

I have hated alligators (timsah) ever since I saw one attack a child. (One belgisiz zamiri alligator yerine geçmiş.)

4. Fiil + that ikilisi isim cümlesi habercisidir. O halde incelemekte olduğumuz 4. soru da bir isim cümlesi (believe + that). Bu cümle yapısının özelliği nedir derseniz? Ana cümle yakası yan cümleye göre daha geçmiş bir zamanda çekilemez, deriz. 4/A seçeneğinin girişinde verilen past perfect tense ise, olabilecek en eski zamandır. Bir isim cümlesinin ana cümle yakasında asla işi olamaz. (Mutlaka bkz. Soru 1/C (b) İsim cümlesi açıklaması).

I **realised** (sonraki eylem) at home that the cashier **had given** (önceki eylem) me the wrong change (para üstü).

I **realised** at home: ana cümle
that the cashier **had given** me the wrong
change: yan cümle

Önce kasıyer size yanlış para üstü verir. Siz bunu daha sonra fark edersiniz. O halde yan cümle eylemi ana cümle eylemine göre daha uzak/eski zamanda meydana gelmiştir. Veya bu formülü tersten okursak, ana cümle eylemi yan cümle eylemine göre daha yakın zamanda meydana gelmiştir.

Uyarı: Yukarıdaki formüle lütfen dikkat ediniz!
Sabır gösterip anlamaya çalışınız. Faydasını göreceğinizi garanti ederiz.

A seçeneğinin ikinci kısmında, future perfect tense çekimli bir fiil var (will have been). Future perfect tense by the time bağlacı olmadan kendisine pek faaliyet alanı bulamaz. Bu bağlacıa neredeyse mahkûmdur.

By the time we arrive at the airport, the plane will have already taken off.

Biz havalimanına varana kadar/vardığımızda uçak çöktün kalkmış olacak.

By the time you read this note, I will have left.

By the time the next elections (seçimler) are held, the President will have been in office (görev) for five years.

Bir sonraki seçimler yapıldığında, Başkan, görevde beşinci yılını doldurmuş olacak.

Önemli not 1: Bu tense'in by the time bağlacına neden göbekten bağlı olduğunu anlamak ister misiniz? O halde yukarıdaki örnek cümleleri by the time olmadan okuyun. Eksikliği siz de fark edeceksiniz.

(Uçak kalkmış olacak. / Ben ayrılmış olacağım vs.).

Tense'in özelliği gereği bu cümlelere mutlaka "Ne zaman?" sorusunun cevabını da eklemek gerekiyor.

Önemli not 2: By the time + tam cümle yerine isterseniz sadece zamanla ilgili bir zarf/isim de kullanabilirsiniz.

By 2026 / By the next elections, the President will have been in office for five years.

Bir hatırlatma: By the time bağlacına daha sonraki YDS/YÖKDİL Zaman Soruları ve Çözümleri dosyalarında yer vereceğiz.

B: believed / had been

İncelediğimiz 4. sorunun "Giriş açıklaması"nda siz bir konuda uyarmıştık. "Kalıcı bir değerlendirme yapabilmek için sorudaki still zarfını yok saymak zorundayız" demiştiğim. Bunun nedenini ise şöyle açıklamıştı: YDS/YÖKDİL bir başka soruda o zarfi vermez ve sizi kolayca silkeler. O halde biz de B seçeneğini buna göre değerlendirelim.

Seçenekte birinci derece tense uyumu var. Çünkü bu bir isim cümlesi. Ana cümlenin fiili, kurallara uygun

bir şekilde daha yakın bir zamana işaret ediyor (simple past). Yan cümle ise daha eski bir zamanı anlatıyor (past perfect tense). (Bkz. A seçeneği.) Tabii, her zamanki gibi ilk bakışta her şey güllük gülistanlık görünüyor. Fakat o da ne? Yan cümlede "to be" fiili için toplam süre verilmemiş. Past perfect çekim hayalimiz yine suya düştü. (Bkz. yukarıda Kolay çözüm ve 1. soru/E seçeneği, birinci kısım açıklaması.)

"My father has been an electrician." (X)

"My father has been an electrician for almost half a century." (V)

Reported speech:

Our neighbour (komşu) told us that her father had been an electrician. (X)

Our neighbour told us that her father had been an electrician for almost half a century. (V)

Eğer sadece babanızın mesleğini söylemek isterseniz, toplam süreye tabii ki ihtiyacınız olmaz. Fakat bu durumda present perfect tense' e de ihtiyacınız olmaz. Geçmişle bugün arasında bir köprü kurmaya çalışmıyorsanız, present perfect'e neden bağlı kalasınız? Geniş zaman, babanızın ne iş yaptığıni söylemek için size yeter de artar bile.

"My father is an electrician." (V)

Reported speech:

Our neighbour told us that her father was an electrician. (V)

Not: Gördüğünüz gibi, İngilizce zamanlar defterini kapatabilmenin yolu Reported Speech'ten geçiyor. Bu konuyu önemseyiniz. Aktarım esnasında zamanların nasıl değiştiğini öğreniniz. Aktarımıları listeli bir şekilde görmek isterseniz, bkz. dosyanın sonunda yer alan TABLO 2: REPORTED SPEECH CÜMLELERDE TENSE DEĞİŞİMİ. (2'nci soru A seçeneğini incelerken bu tablodan bahsettiğimizi hatırlayacaksınız.)

C: would believe / would be

Would V₁ model fiili 2. tip if'li cümlelerde veya aktarım (isim) cümlelerinde kullanıyoruz. 2. tip ile ilgili şu ana kadar çok örnek verdik. Onu şimdilik geçelim. Fakat isim cümlesinde would model fiilini mutlaka tekrar hatırlayalım.

We **are** sure (that) you **will** be successful.

We **were** sure (that) you **would** be successful.

Fark etmişsinizdir. Would fiilini isim cümlesinin yan cümle yakasında kullandık. İstisna olabilir mi? Yani ana cümlede would ile karşılaşabilir miyiz? Belki. Ama bu ortalama bir YDS/YÖKDİL adayının çok üstünde bir soru olur. Ondan da biz doğru cevap çıkaramayız. O halde isim cümlesi görmüşsek, sadece yan cümlede would model fiiline izin verelim, gitsin. Şimdi incelediğimiz 4. soruya tekrar dönelim ve boşlukları, C seçeneğinin önerdiği ikiliyle dolduralım.

We would believe that any change in the law along these lines would be to our advantage.

Still'i yok sayacağımızı söylemişik. Bu nedenle cümleden attık. İkinci yakadaki would tamam. Ancak ana cümle sıkıntılı. Burayı simple past yaparsak olur. Bkz. yukarıda C seçeneği ve 2. soru/A seçeneği - noun clause açıklaması.

We believed that any change in the law along these lines would be to our advantage.

D: have believed / would be

Believe fiilinin present perfect çekilebilmesi için gereken basit şarttan daha önce söz etmişik. (Bkz. 1/B - ikinci kısım açıklaması). Would için de bir zahmet bakınız yukarıda C seçeneği.

E: believe / will be

Birinci kısımdaki fiil simple present. Sorudaki **still** zaman zarfı ile akla gelebilecek ilk tense'lerden biri. İkinci kısımda future tense var. Çok alışık olduğumuz türden bir korelasyon. Bu çift anlaşacak gibi duruyor. Allah mesut, bahtiyar etsin.

We hope that this marriage **will work out** (iyi bir şekilde sonuçlanmak, başarılı olmak).

EKLER: TABLO 1, TABLO 2 ve TABLO 3

TABLO 1: İNGİLİZCEDE DUYU-DUYGU ANLATAN TEMEL FİİLLERDEN BAZILARI

agree	cost	hate	lack	remember
believe	dislike	hear	like	smell
belong	doubt	hope	love	taste
care (for)	enjoy	include	own	think
consist	expect	involve	prefer	understand
contain	forget	know	possess	wish

agree: hemfikir olmak, kabul etmek

care (for): ilgilenmek, umursamak, bakımını üstlenmek

consist, contain, include: içermek, dahil olmak

involve: içermek, (bir şeye) karışmak

lack: eksik, yetersiz olmak

possess: sahip olmak

TABLO 2: REPORTED / INDIRECT SPEECH CÜMLELERDE TENSE DEĞİŞİMİ

TENSE	DIRECT SPEECH	TENSE	REPORTED / INDIRECT SPEECH
SIMPLE PRESENT	"I sleep like a log*."	SIMPLE PAST	He said that he slept like a log.
PRESENT CONTINUOUS	"My father is sleeping like a log."	PAST CONTINUOUS	He said that his father is sleeping like a log.
SIMPLE PAST	"Did you sleep like a log last night? "	PAST PERFECT	He asked me whether I slept like a log the night before .
PAST CONTINUOUS	"Why were you sleeping like a log at ten this morning? "	PAST PERFECT CONTINUOUS	My friend wanted to know why I had been sleeping like a log at ten that morning .
PRESENT PERFECT	"Our baby has slept like a log."	PAST PERFECT	The mother informed the father that their baby had slept like a log.
PRESENT PERFECT CONTINUOUS	"Oh, I'm sorry. I have been sleeping like a log."	PAST PERFECT CONTINUOUS	She apologized** to her friend and said that she had been sleeping like a log.
PAST PERFECT	"I had slept like a log the night before ."	PAST PERFECT	He said that he had slept like a log the night before . (Değişiklik yok.)
FUTURE	"We're all tired. Everyone will sleep like a log tonight ."	FUTURE IN THE PAST	He said that they were all tired and that everyone would sleep like a log that night .
MODALS (Model Filler)	1. "I can sleep like a log."		1. He said that he could sleep like a log.
	2. "I could sleep like a log."		2. He said that he had been able to sleep like a log.
	3. "I may sleep like a log."		3. He said that he might sleep like a log.
	4. "I must sleep like a log."		4. He said that he had to sleep like a log.
	5. "I shall sleep like a log."		5. He said that he should/would sleep like a log.
	6. "I should sleep like a log."		6. He said that he should sleep like a log. (Değişiklik yok.)

* sleep like a log: kütük gibi uyumak; ** apologize: özür dilemek

TABLO 3A: WHEN + SIMPLE PRESENT İÇİN TENSE UYUMU

Yan Cümle	Ana Cümle
When + Simple Present	Simple Present Future Tense Future Continuous

TABLO 3B: WHEN + PRESENT PERFECT İÇİN TENSE UYUMU

Yan Cümle	Ana Cümle
When + Present Perfect	Simple Present Future Tense

TABLO 3C: WHEN + SIMPLE PAST İÇİN TENSE UYUMU

Yan Cümle	Ana Cümle
When + Simple Past	Simple Past Past Continuous Past Perfect Past Perfect Continuous (+ toplam süre)

TABLO 3D: WHEN + PAST CONTINUOUS İÇİN TENSE UYUMU

Yan Cümle	Ana Cümle
When + Past Continuous	Simple Past Past Continuous